

5.6.2026

SUPO 591/01.04.01.03/2026

Sisäministeriö

Lausuntopyyntö VN/32466/2025 27.5.2026

Suojelupoliisin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

1 Yleistä

Sisäministeriö on pyytänyt suojelupoliisilta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksen luonnoksesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin lisättäisiin säännökset Rajavartiolaitoksen uhkaperusteisesta rikostiedustelusta. Samalla ehdotetaan muutoksia myös Rajavartiolaitoksen salaista tiedonhankintaa koskevaan sääntelyyn. Lisäksi ehdotetaan säännöksiä automaattisesta tiedonkeräämisestä avoimista lähteistä sekä eräitä muita muutoksia, jotka johtuvat ehdotettavasta uhkaperusteista rikostiedustelua koskevasta sääntelystä.

Aluksi suojelupoliisi toteaa, että nyt lausuttava esitysluonnos vastaa pääasialliselta sisällöltään (*mutatis mutandis*) aikaisempaa sisäministeriön esitysluonnosta poliisin rikostiedustelulainsäädännöksi (ks. VN/27085/2023 19.02.2026), josta suojelupoliisi on jo antanut lausuntonsa (ks. SUPO 203/01.04.01.03/2026 8.4.2026).¹ Näin ollen on luonnollista, että tämä suojelupoliisin lausunto vastaa pääosin aikaisempaa lausuntoa.

Suojelupoliisi suhtautuu myönteisesti rikostiedustelusta säätämiseen. Rikollisuusilmiöiden kansainvälistyessä on tarpeen parantaa rikostorjuntaviranomaisten mahdollisuuksia torjua ennalta sellaisia rikollisuusperäisiä uhkia, jotka kaikkein vakavimmalla tavalla ja laajamittaisimmin kohdistuvat yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuuteen.

Vireillä olevien rikostiedustelua koskevien säädöshankkeiden tavoitteiden toteutuessa Suomessa olisi siviili- ja sotilastiedusteluviranomaisten lisäksi useita rikostiedusteluviranomaisia (keskusrikospoliisi ja mahdollisesti muut Poliisihallituksen alaiset poliisiyksiköt sekä Tulli ja Rajavartiolaitos), jotka suorittaisivat omilla toimialoillaan uhkaperusteista tiedustelua. Suojelupoliisi ei näe tässä asetelmassa ongelmaa edellyttäen, että tiedusteluviranomaisten toimialojen ja tehtävien rajat säilyvät riittävän selkeinä sekä lainsäädännössä että käytännön toiminnassa.

¹ Suojelupoliisin aikaisempi lausunto on saatavilla valtioneuvoston hankeikkunassa (<https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>). Ks. hankkeen SM047:00/2023 asiakirjat.

Toimialarajojen osalta olennaista on se, minkä tiedustelulajin kohdeuhkien katsotaan kuuluvan perustuslaissa jo nykyisin käytetyn käsitteen ”kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaava toiminta” ja toisaalta perustuslaissa säädettäväksi ehdotetun käsitteen ”yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaava vakava rikollisuus” alle. Perustuslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen HE 198/2017 vp ja perustuslakivaliokunnan siitä antaman mietinnön PeVM 4/2018 vp mukaan käsitteeseen ”kansallinen turvallisuus” sisältyy se, että tiedonhankinta kansallista turvallisuutta uhkaavasta toiminnasta voidaan lailla osoittaa vain kansallisesta turvallisuudesta vastaaville viranomaisille, jollaisia nykyisessä valtion organisaatiossa ovat suojelupoliisi ja Pääesikunnan sotilastiedusteluviranomaiset. Jo yksin tästä syystä tulee huolehtia siitä, että rikostiedustelu ei kohdistu kansallisen turvallisuuden ydinalueelle. Toiselta puolen on selvä, että tiedusteluun ja sen kohteena oleviin uhkiin jo yksin toiminnan luonteen vuoksi liittyy tiettyjä epävarmuustekijöitä, eikä uhkan taustalla olevan tahon ja sen motiivien tunnistaminen varsinkaan alkuvaiheessa aina ole mahdollista. Eri tiedustelulajit voivat joissain tilanteissa limittyä, eikä tietynasteista limittyneisyyttä voida pitää kielteisenä asiantilana verrattuna siihen, että viranomaisten tehtäväkenttien ja toimivaltuuksien väliin muodostuu katvealueita. Limittyneisyyden tulee kuitenkin olla hallittua.

2 Yksityiskohtaiset huomiot

2.1 Tiedusteluviranomaisten toimialojen rajat ja Rajavartiolaitoksen rikostiedustelun kohteet

Rajavartiolaitoksen rikostiedustelun kohteista säädettäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (1. lakiehdotus) 57 c §:ssä. Pykälän mukaan kohteena olisi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaava järjestäytynyt rikollisuus (1 momentti) tai muu vakava rikollisuus (2 momentti). Molempien vaihtoehtojen kohdalla edellytettäisiin lisäksi, että rikollisuus liittyy laittomaan maahantuloon tai ihmiskauppaan.

Suojelupoliisin arvion mukaan edellä tarkoitetulla tavalla kohdennettu rikostiedustelu liittyisi Rajavartiolaitoksen ydintehtäviin, eikä se muodostuisi ongelmalliseksi eri tiedusteluviranomaisten toimialarajojen selkeyden ja tehtävien päällekkäisyyden näkökulmasta.

Suojelupoliisi kiinnittää kuitenkin huomiota 57 c §:n säännöskohtaisten perusteluiden viimeiseen kappaleeseen (esitysluonnos, s. 62), jossa käsitellään poliisin rikostiedustelua koskevaa lakiehdotusta ja siinä ehdotettua poliisilain 5 b luvun 3 §:n 2 momenttia. Kappale näyttäytyy irrallisena, ja sen merkitys Rajavartiolaitoksen rikostiedustelun asiallisessa kohdentamisessa jää epäselväksi.

2.2 Tiedustelutoiminnan yhteensovittaminen

Tiedustelutoiminnan yhteensovittamisesta säädettäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (1. lakiehdotus) 57 x §:ssä. Sääntely vastaisi keskeisiltä osin poliisilain 5 a luvun 56 §:ää ja sotilastiedustelusta annetun lain 19 §:ää.

Ottaen huomioon lausunnon alussa mainittu ja myös säännöskohtaisissa perusteluissa (esitysluonnos, s. 85–86) kuvattu eri tiedusteluviranomaisten

tiedustelutoiminnan limittyneisyys, suojelupoliisi pitää veloitetta rikostiedustelun asianmukaiseen yhteensovittamiseen tiedustelun muiden vakiintuneempien lajien kanssa erittäin tärkeänä.

Pykälän perusteluissa todetusti tehtävien limittymisen pitää olla hallittua, ja erityisesti ehdotetun säännöksen maininnalla tehtävien asianmukaisen toteuttamisen turvaamisesta pyritään varmistamaan, että tiedusteluviranomaiset eivät aiheettomasti toimi toistensa tehtäväkentillä tai tee epätarkoituksenmukaisesti päällekkäistä työtä. Pykälän perusteluissa todetun mukaisesti kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien ja erityisesti valtiollisen toiminnan muodostamien uhkien osalta tiedusteluvastuu on suojelupoliisilla.

Suojelupoliisi korostaa sen tärkeyttä, että se saa Rajavartiolaitokselta tiedon sellaisista rikostiedustelussa tehdyistä havainnoista, jotka viittaavat tiedonhankinnan kohteena olevan toiminnan uhkaavan kansallista turvallisuutta ja siten kuuluvan suojelupoliisin tehtäväkenttään. Tätä perustelee jo yksin se, että kansallisen turvallisuuden suojaamista on vakiintuneesti pidetty sellaisena perustavanlaatuisena yhteiskunnallisena etuna, johon vakavankaan rikollisuuden torjunnan ei voida katsoa rinnastuvan merkitykseltään. Asia on toistuvasti vahvistettu muun muassa ylikansallisessa oikeuskäytännössä (viimeisimpänä EUT:n ratkaisu *La Quadrature du Net* ja muut, EU:C:2020:791, kohta 136). Eduskunnan perustuslakivaliokunnan toteamalla tavalla tiedonhankinta kansallista turvallisuutta uhkaavasta toiminnasta voidaan osoittaa vain kansallisesta turvallisuudesta huolehtivien viranomaisten – suojelupoliisi, pääesikunta ja puolustusvoimien tiedustelulaitos – tehtäväksi. Tehtävän suorittamisen edellytyksenä on, että kyseiset viranomaiset saavat muilta viranomaisilta tiedon kyseisiä uhkia koskevista havainnoista.

2.3 Tiedonhankinnan jatkaminen eräiden rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi

Rikostiedustelukeinon käytön jatkamisesta rikoksen selvittämiseksi säädettäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (1. lakiehdotus) 57 f §:n 3 momentissa. Ehdotettava sääntely vastaisi asiasisällöltään poliisilakiin ehdotettavan 5 b luvun 6 §:n sääntelyä.

Ehdotetun momentin sanamuoto on seuraava: ”Jos rikostiedustelukeinon käytön aikana ilmenee, että henkilön on syytä epäillä syyllistyneen rikokseen eikä rikostiedustelukeinon käytöllä enää voida olettaa saatavan tietoja luvan tai päätöksen perusteena olevasta yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta, Rajavartiolaitos saa jatkaa rikostiedustelukeinon käyttöä rikoksen selvittämiseksi tämän luvun nojalla annetun luvan voimassaolon ajan, enintään kuitenkin kolmen vuorokauden ajan.”

Suojelupoliisin arvion mukaan säännös näyttäisi olevan ristiriidassa 1. lakiehdotuksen 57 o §:n 3 momentin varsin tiukkojen rajoitusten kanssa. Momentti sallisi rikostiedustelukeinolla hankittuja tietojen käyttämisen vain törkeän laittoman maahantulon, ihmiskaupan, törkeän ihmiskaupan, törkeän kätkemisrikoksen, ammattimaisen kätkemisrikoksen tai törkeän rahanpesun selvittämisessä silloin, kun se on välttämätöntä. Vastaavia rikosnimikekohtaisia rajauksia ja välttämättömyysvaatimusta ei kuitenkaan

sisältyisi 57 f §:n 3 momenttiin silloin, kun rikostiedustelumenetelmän käyttöä jatkettaisiin rikoksen selvittämisen tarkoituksessa.

Lisäksi ehdotettu säännös voi mahdollistaa pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämisen, koska ehdotettu 57 f §:n 3 momentti ei sisältäisi mitään rikoksen vakavuusasteeseen kiinnittyviä rajoitteita, jos rikostiedustelukeinon käyttöä jatkettaisiin momentin mukaisesti rikoksen selvittämisen tarkoituksessa.

2.4 Rikostiedustelukeinon käyttöä koskevan päätöksen sisältö

Rikostiedustelukeinon käyttöä koskevan päätöksen yleisistä sisältövaatimuksista säädetäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (1. lakiehdotus) 57 k §:ssä. Ehdotettava pykälä vastaisi asiasisällöltään poliisilain 5 b lukuun ehdotettavaa 10 §:ää.

Pykälän 3 momentin mukaan päätöstä olisi olosuhteiden muuttuessa tarvittaessa tarkistettava. Momenttia perusteellaan muun muassa seuraavasti (esitysluonnos, s. 73): "Kysymykseen voisi tulla esimerkiksi tilanne, jossa alun perin yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavaksi toiminnaksi arvioitu toiminta osoittautuisikin tiedonhankinnassa saatujen tietojen analysoinnin perusteella sellaisiksi, ettei se vastaisi vakavuudeltaan edellä 57 c §:ssä edellytettyä tasoa. Kysymykseen voisi tulla myös tilanne, jossa kävisi ilmi, ettei tiedonhankinnan kohteena oleva henkilö liittyisikään kohteena olevaan uhkaavaan toimintaan. – –."

Suojelupoliisin käsityksen mukaan momentin sanamuodon oikeudellinen merkitys ei vastaa edellä kuvattuja perusteluja. Toisin sanoen päätöksen tarkistamisella viitataan päätöksen sisällön osittaiseen muuttamiseen silloin kuin tosiasiallisissa olosuhteissa on tapahtunut oikeudellisesti merkityksellisiä muutoksia, kuitenkin siten, että tiedonhankinnan oikeudelliset edellytykset ovat edelleen olemassa ja päätös jää siten edelleen voimaan. Perustelut näyttäisivät kuitenkin viittaavan tilanteeseen, jossa päätöksen tekemisen jälkeen ilmenee, että tiedonhankinnan edellytyskynnys ei alun alkaenkaan ylittynyt tai tiedonhankinta oli alun perinkin henkilöllisesti väärin kohdennettu. Tällaisissa tilanteissa tiedonhankinta tulisi välittömästi lopettaa ja sillä saadut tiedot viipymättä hävittää.

2.5 Tuomioistuinmenettely Rajavartiolaitoksen rikostiedustelussa

Tuomioistuimen päätösvaltaisesta kokoonpanosta säädetäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (1. lakiehdotus) 57 n §:n 1 momentissa. Momentin mukaan rikostiedustelukeinoa koskeva lupa-asia käsiteltäisiin Helsingin käräjäoikeudessa, joka olisi päätösvaltainen, kun siinä olisi yksin puheenjohtaja. Ehdotettava säännös vastaisi asiasisällöltään poliisilakiin ehdotettavaa 5 b luvun 13 §:n sääntelyä.

Ehdotettu sääntelyratkaisu olisi erilainen kuin siviilitiedustelussa. Poliisilain 5 a luvun 35 §:n 1 momentin mukaan käräjäoikeuden kokoonpanoa tulee vahventaa siviilitiedusteluasioissa oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 11 §:ssä tarkoitetulla tavalla, jollei se asian laatu huomioiden ole ilmeisen perusteetonta. Kynnys siviilitiedustelumenetelmän käyttöä koskeva vaatimusasian ratkaisemiselle yhden tuomarin kokoonpanossa on näin ollen

hyvin korkea. Nykyinen sääntelyratkaisu perustuu perustuslakivaliokunnan kannanottoihin (PeVL 75/2018 vp, s. 3–4; PeVL 35/2018 vp, s. 29; PeVM 4/2018 vp, s. 8), joissa valiokunta katsoi kokoonpanon vahvistamisella olevan merkitystä oikeusturvan toteutumiselle.

Säännöskohtaisista perusteluista (esitysluonnos, s. 75) tai muualtakaan esitysluonnoksesta (esim. s. 142–143) ei suojelupoliisin käsityksen mukaan ilmene kovinkaan selvästi, miksi rikostiedustelua koskevat lupa-asiat voitaisiin ratkaista siviilitiedustelun lupa-asioista poiketen yhden tuomarin kokoonpanossa. Suojelupoliisi korostaa, että oikeusturvan taso ei voi perustua yksinomaan tai pääasiassa siihen, mikä viranomainen tiedustelutoimintaa harjoittaa, ja esityksen perusteluja tulisi näiltä osin täydentää arvioimalla rikostiedustelutoiminnan tosiasiallista luonnetta ja vaikutuksia suhteessa edellä viitattuihin perustuslakivaliokunnan kannanottoihin.

2.6 Henkilötietojen käsittely Rajavartiolaitoksen rikostiedustelussa

Henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun (3. lakiehdotus) 10 §:n muutettaisiin siten, että pykälän 2 momentin kohdilla mahdollistettaisiin henkilötietojen käsittely Rajavartiolaitoksen rikostiedustelutoiminnassa. Yleisesti voimassa olevassa 10 §:ssä luodaan oikeusperusta henkilötietojen käsittelylle rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvissä Rajavartiolaitoksen tehtävissä. Ehdotettava sääntely vastaisiasialliltaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 7 §:ään ehdotettavia muutoksia.

Keskeisimmät muutokset olisivat seuraavat. Momentin uusi 4 kohta mahdollistaisi tiedonhankinnan kohteena olevien henkilöiden tietojen käsittelyn. Kyse voisi olla tunnistetuista henkilöistä, tiedonhankinnan kohteena olevaan ryhmään kuuluvista henkilöistä tai tuntemattomista mutta lähtökohtaisesti tunnistettavissa olevista henkilöistä. Uusi 5 kohta mahdollistaisi sellaisten henkilöiden tietojen käsittelyn, joiden voidaan henkilön lausumien, uhkausten tai käyttäytymisen taikka olosuhteiden perusteella olettaa osallistuvan rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 57 c §:ssä tarkoitettuun yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan. Uusi 6 kohta mahdollistaisi sellaisten henkilöiden tietojen käsittelyn, joilla voidaan olettaa olevan tietoa edellä tarkoitettua rikostiedustelun kohteena olevasta yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavasta toiminnasta silloin kuin se olisi välttämätöntä rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi.

Lisäksi henkilötietojen käsittelyyn vaikuttaisi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin (1. lakiehdotus) ehdotettavan 58 i §:n 2 momentti, joka sallisi rikostiedustelukeinolla saatujen tietojen tallentamisen ja säilyttämisen siten kuin siitä on säädetty henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa.

Suojelupoliisin arvion mukaan ehdotetusta sääntelystä seuraisi, että rikostiedustelukeinon avulla hankittua tietoa voitaisiin käyttää – mikä on yksi henkilötietojen käsittelytapa – henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun (3. lakiehdotus) 10 §:n nojalla minkä tahansa rikoksen ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvissä Rajavartiolaitoksen tehtävissä. Tämä näyttäisi johtavan ristiriitaiseen tilanteeseen rikostorjunnasta

Rajavartioloitoksessa annettuun lakiin (1. lakiehdotus) ehdotettavan 57 o §:n sääntelyn kanssa, koska mainittu pykälä ei mahdollistaisi lainkaan tietojen käyttämistä rikoksen paljastamiseksi. Jos tietoja taas käytettäisiin vähäisten rikosten paljastamisessa, tämä voisi edelleen johtaa ristiriitaan tietojen alkuperäisen keräystarkoituksen kanssa, joka liittyisi rikostorjunnasta Rajavartioloitoksessa annettuun lain 57 c §:n (rikostiedustelun kohteet) perusteella järjestäytyneen ja muun vakavan rikollisuuden torjuntaan.

2.7 Rajavartioloituksen rikostiedustelun valvonta

Esitysluonnoksessa ei ehdoteta sellaisia muutoksia tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain 2 §:n 1 momenttiin tai eduskunnan työjärjestyksen (40/2000) 31 b §:ään, joilla Rajavartioloituksen rikostiedustelutoiminta tulisi eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunnan harjoittaman parlamentaarisen valvonnan piiriin (ks. erit. esitysluonnos, s. 108–109).

Vastaavaa sääntelyratkaisua ehdotettiin myös poliisin rikostiedustelua koskevassa esitysluonnoksessa, jolloin suojelupoliisi kiinnitti lausunnossaan huomiota muun muassa poliisin rikostiedustelun ja siviilitiedustelun limittyneisyyteen, valtionjohdon tietotarpeiden ja siviilitiedustelumenetelmien lakisääteisten käyttöedellytysten väliseen suhteeseen sekä eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunnan tehtäviin (ks. suojelupoliisin lausunto SUPO 203/01.04.01.03/2026, s. 11–12).

Suojelupoliisi katsoo, että sen aikaisemmin esittämät näkökohdat ovat oleellisia myös Rajavartioloituksen rikostiedustelusääntelyn kohdalla. Vaikka esitysluonnoksen mukainen Rajavartioloituksen rikostiedustelu olisi asiallisesti poliisin rikostiedustelua rajatumpaa ja tarkemmin kohdennettua (ks. 1. lakiehdotuksen 57 c §), toimintaympäristön tosiasialliset yhteydet erilaisten ilmiöiden välillä sekä sääntelyyn sisältyvät sinällään perustellut ja välttämättömät yhteistoimintavelvoitteet (ks. 1. lakiehdotuksen 57 u - 57 x §) aiheuttavat sen, että eri viranomaisten tiedustelutoiminnasta muodostuu yhden viranomaisen toimintaa laajempi kokonaisuus, eikä valvontajärjestelyt voi perustua yksinomaan tai pääasiassa siihen, mikä viranomainen toimintaa harjoittaa. Hallituksen esityksen perusteluissa olisi siten tärkeää arvioida eri viranomaisten tiedustelutoimintaa kokonaisuutena ja suhteessa tiedusteluvalvontavaliokunnan eduskunnan työjärjestyksen 31 b §:n 2 momentin mukaiseen tehtävään tehtävän tarkoitus huomioiden.

2.8 Pakkokeinolain mukaiset salaiset pakkokeinot ja ylimääräisen tiedon käyttäminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi pakkokeinolain (7. lakiehdotus) 10 luvun 56 §:n 4 momenttia siten, että pykälässä tarkoitettua ylimääräistä tietoa saisi käyttää aina rikostorjunnasta Rajavartioloitoksessa annetun lain 57 c §:ssä tarkoitettua uhkan eli rikostiedustelun kohdeuhkan torjumiseksi.

Pakkokeinolain 10 luvun voimassa oleva 55 § määrittelee ylimääräisen tiedon tiedoksi, joka on saatu luottamuksellisen viestin salaisuuteen puuttuvalla salaisella pakkokeinolla. Näin ollen kyseistä tietoa koskee lähtökohtaisesti perustuslakivaliokunnan lausunnossaan PeVL 26/2025 vp esittämä vaatimus, jonka mukaan luovutussääntelyn on täytettävä jokin perustuslain 10 §:n 4 momentin mukainen rajoitusperuste.

Suojelupoliisin arvion mukaan ehdotettu pakkokeinolain muutos ei näyttäisi mahdolliselta ennen kuin perustuslain edellä mainittua säännöstä on muutettu siten, että se mahdollistaa viestintäsalaisuuteen puuttuvan rikostiedustelun.

2.9 Verohallinnon tietojen luovuttaminen Rajavartiolaitokselle

Esitysluonnoksessa verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (9. lakiehdotus) 18 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 kohta, jonka mukaan verohallinto voisi salassapitosäännösten estämättä antaa omasta aloitteestaan verotustietoja verovelvollista koskevine tunnistetietoineen Rajavartiolaitokselle sellaisista verovalvonnassa tai muutoin havaituista tiedoista, jotka ovat tarpeellisia rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 57 c §:n mukaisten uhkien torjumiseksi tai rikoksen estämiseksi.

Edellä tarkoitettu oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen edellyttää, että tietojen luovuttaja on tietoinen tiedon saajan tarpeista. Tämä herättää kysymyksen siitä, kuinka verohallinto voisi tietää, mitkä tiedot ja ketkä henkilöt ovat olennaisia Rajavartiolaitoksen rikostiedustelun kannalta. Kyse ei tässä tapauksessa olisi yksittäisistä jo tapahtuneista tai edes vielä estettävissä olevista rikoksista, joista tehdään havainto verovalvonnan yhteydessä ja joita koskien tiedon oma-aloitteinen luovuttaminen on näin ollen mahdollista.

Suojelupoliisin käsityksen mukaan ehdotetun säännöksen soveltaminen näyttäisi edellyttävän joko sitä, että verohallinto tulkitsee rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 57 c §:n uhkaluettelo saadakseen selon Rajavartiolaitoksen mahdollisista tarpeista tai sitä, että Rajavartiolaitos luovuttaa verohallinnolle laajamittaisesti tietoja rikostiedustelunsa kohdehenkilöistä, jotta verohallinto puolestaan voi luovuttaa Rajavartiolaitokselle heitä koskevia tietoja. Jos kyse on jälkimmäisestä toimintatavasta, hallituksen esityksessä tulisi perustella tarkemmin sitä, mihin tällainen Rajavartiolaitoksen varsin laaja tiedonluovutus oikeus verohallinnolle perustuisi. Arvioinnissa tulisi huomioida hallituksen esityksen HE 182/2025 vp (ns. poliisin tiedonvaihtolakihanke) johdosta annettu perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 14/2026 vp, missä edellytettiin samankaltaisen poliisia koskevan sääntelyn täsmentämistä, jotta esitys voitiin käsitellä tavallisen lainsäätämisyjärjestyksessä.

Lisäksi suojelupoliisi katsoo, että rikostiedusteluun liittyvästä Rajavartiolaitoksen tiedonsaantioikeudesta ei tulisi säätää verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 18 §:ssä vaan 20 §:ssä, joka koskee verohallinnon oikeutta antaa verotustietoja eräille viranomaisille niiden pyynnöstä. Vertailukohtaa tulisi hakea lain 20 §:n 11 kohdasta, joka tuli voimaan 1.6.2026 ja jonka mukaan verohallinto voi salassapitosäännösten estämättä antaa pyynnöstä suojelupoliisille sellaisia verotustietoja, jotka ovat välttämättömiä suojelupoliisin toimialaan kuuluvien rikosten ennalta estämiseksi tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalla toiminnalla. Tiedon luovuttamisen keskeisiä kriteereitä ovat toisin sanoen pyyntö ja välttämättömyys. Suojelupoliisi pitää ilmeisenä, että rikostiedusteluun liittyvät verohallintoon kohdistuvat Rajavartiolaitoksen tiedonsaantitarpeet rinnastuvat oikeudellisesti suojelupoliisin siviilitiedustelun tiedonsaantitarpeisiin ja että niistä olisi siten säädettävä toisiaan vastaavalla tavalla.

Suojelupoliisin osastopäällikkö

Mirkka Kreuz

Ylitarkastaja

Sami Nevalainen

Asiakirja (ID 81385) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 5.6.2026 7.35.55. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.